

3. Бебик В. М. Глобальне інформаційне суспільство: поняття, структура, комунікації // Інформація і право. 2011. № 1. С. 41-49.

4. Лешук Г. В. Молодь у світі сучасних технологій за тематикою: Використання інформаційних та комунікаційних технологій в сучасному цифровому суспільстві: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Херсон. 2020. С. 109-111.

УДК 331.45

ВПЛИВ «ЗЕЛеної ЕКОНОМІКИ» НА СТІЙКИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

Синяєва Л. В., д-р екон. наук, професор

Мовчан С. І., канд. техніч. наук, доцент

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Всі держави, незалежно від їх забезпеченості природними ресурсами і геополітичного стану, в більшій або меншій мірі стикаються з проблемами вичерпання обмежених природних ресурсів і зміни клімату. Відповідь на ці виклики вимагає використання економічного росту, який відображає більш тісну взаємодію між економікою, природною середою та якістю життя населення.

З часу початку у світі бурхливого технічного розвитку з'явилося високоіндустріальне суспільство, людина стала активно втручатися в природу. Сьогодні екологія нашої планети знаходиться у стані глибокої кризи. Швидкий прогрес науки і техніки, з одного боку, дозволив задовольнити всі потреби людського суспільства, але, з іншого боку, — погіршив умови його існування.

До семидесятих років минулого століття світ усвідомив необхідність термінового вирішення проблем екологічної рівноваги на планеті. Вперше на високому політичному рівні ця тема була поставлена в 1972 р. у Стокгольмі, на Конференції ООН з оточуючого людину середовища. Було визнано, що екологічні проблеми прийняли загрожуючий масштаб і для їх вирішення необхідно об'єднання зусиль всієї світової спільноти. Стокгольмська конференція значно активізувала природоохоронні дії на всіх рівнях.

Для аналізу причин такої ситуації у 1987 р. Всесвітня комісія з навколишнього середовища і розвитку підготувала Доповідь «Наше спільне майбутнє», у якій вперше з'явився термін «стійкий розвиток» («sustainable development»): він був визначений, як такий розвиток, який зберігає ресурси для майбутніх поколінь, задовольняючи при цьому потреби нинішніх. У Доповіді надлишкове споживання у розвинутих країнах та бідність в країнах, що розвиваються, були названі в числі ключових причин погіршення стану оточуючого середовища і показана необхідність об'єднання зусиль світового співтовариства і допомоги світу, що розвивається, з метою збереження нашої

планети [1].

У 1992 році на Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (ЮНСЕД) в Ріо-де-Жанейро – найбільшому саміті, в якому взяли участь 178 урядових делегацій, концепція стійкого розвитку одержала офіційне схвалення голів держав і урядів. Для досягнення стійкого розвитку було визнано необхідним вирішення екологічних, економічних і соціальних проблем в їх взаємозв'язку і збалансованості цих складових [4].

У відповідності до нового глобального «Порядку денного на період до 2030 року», прийнятого 193 країнами-членами ООН на Саміті з стійкого розвитку у вересні 2015 р. в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, важливим фактором забезпечення нової динаміки розвитку є інклюзивна трансформаційна економіка, яка базується на сталих структурах виробництва і споживання. У той же час імплементація 17 взаємопов'язаних Цілей Стійкого Розвитку (ЦСР), прийнятих на цьому Саміті, потребує системного підходу до зеленої трансформації національних економік і проведення моніторингу [3].

На Конференції ООН з оточуючого середовища і розвитку був прийнятий глобальний план дій людства для досягнення стійкого розвитку. Поширенню ідей стійкого розвитку і реалізації їх на практиці був даний потужний імпульс.

На Всесвітньому Саміті з стійкого розвитку (ВССР) уряди підтвердили свою відданість стійкому розвитку, визначили першочергові задачі для його досягнення (викорінення злиднів, зміну моделей споживання і виробництва, а також охорона і раціональне використання природної ресурсної бази в інтересах соціально-економічного розвитку) і розробили план по їх впровадженню.

З 31 жовтня по 12 листопада 2021 року в Глазго відбулась 26-й сесія Конференції сторін Рамочної конвенції ООН про зміну клімату. Лідери бізнесу з тривогою слідкують за її рішеннями, оскільки ця сесія покликана прискорити реалізацію цілей, поставлених Паризькою угодою по клімату 2015 р. Голова фонду *Solar Impulse*: **Бертран Піккар**, зазначив: «Учасники конференції мають зрозуміти, що, чим більше окремі країни запропонують, чим більше дій вони здійснять, тим більш прибутковою буде економіка. Головний партнер Конференції — технологічний гігант Hitachi, голова його європейського відділення **Алістер Дормер** сказав, що бізнес очікує від конференції більшої конкретики: «Я дуже бажаю побачити більше подробиць, конкретних задач и термінів, які допомогли б краще задіяти промисловість з тим, щоб ми всі разом реалізували поставлені цілі». Райан Моррісон з шотландського відділення НКО *Friends of the Earth* сказав, що зелений перехід обіцяє економіці нові можливості у створенні нових робочих місць [5].

Одним з головних питань, піднятих Конференцією ООН по клімату, що проходила в Глазго, став розвиток «зеленої» енергетики. Все більше країн заявляє про готовність розширяти долю альтернативних генеруючих потужностей. Серед ключових тем для обговорення були: енергетика; вода; океани; зниження ризику стихійних катастроф; усталені міста; «зелені»

робочі місця; продовольча безпека і усталене сільське господарство, оскільки це відповідає потребам вирішення їх проблем, пов'язаних з економічним, екологічним і соціальним розвитком.

Екологізація економіки України, як і в інших країнах, відбувається в умовах триваючого переходу до ринкових умов господарювання і пов'язаних з цим інституціональних змін. Відбувається тривалий і складний перехід від суспільства, заснованого на централізованій системі прийняття рішень, адміністративному ціноутворенні, низьких соціальних стандартах і зрівнялівці, які не заохочували економію дешевих енергетичних і сировинних ресурсів, до суспільства, де ринкова конкуренція стимулює всіх суб'єктів господарювання до створення більшої доданої вартості при менших витратах в умовах високої вартості робочої сили і ресурсів, а населення – до раціонального споживання і відповідальної поведінки. В умовах такої складної перебудови вирішення проблем чистого навколишнього середовища і ресурсозбереження часто відкладається на потім. Тому досягнення позитивних результатів по цих напрямках може слугувати важливим критерієм оцінки прогресу в реформуванні економіки, а набір показників зеленого росту є адекватним інструментом такої оцінки.

План дій Кабінету Міністрів України, розроблений ще в 2016 році, спрямований на реалізацію Стратегії стійкого розвитку і містить великий пакет завдань в напрямку зеленої трансформації економіки. Серед цих завдань є: підвищення енергоефективності, реформування енергоринку і системи субсидій для населення, покращання якості житлово-комунальних послуг, розвиток поновлюваної енергетики, реалізація програми «термомодернізації» для населення, створення сприятливих умов для малого і середнього бізнесу, модернізація промислового комплексу і системи підтримки сільськогосподарських виробників. У цьому напрямку має відбуватись і реформування екологічної, податкової політики, системи державних закупівель. Очікується, що зелена трансформація економіки вплине на:

- створення менш ресурсоємних секторів економіки, нових ринків і робочих місць;
- впровадження сучасних енергоефективних технологій, інноваційну активність;
- підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності бізнесу завдяки ефективному використанню енергії, ресурсів і мінімізації обсягів відходів.

У зв'язку з цим в Україні зараз на експертному рівні відбувається уточнення сценаріїв і цільових орієнтирів проектів програмних документів розвитку країни, а саме: Енергетичної стратегії України – 2035, розпочата робота над Стратегією низьковуглецевого розвитку до 2050 і Стратегією розвитку промислового комплексу до 2025 р. Ці документи тісно взаємопов'язані і мають допомогти Україні відійти від ганебної споживчої моделі у напрямку більш зеленого росту і заснованого на ефективному використанні всіх факторів виробництва і впровадженні енерго- і ресурсо-ефективних технологій, еко-інновацій.

Показники економічних можливостей і відповідних заходів політики оцінюють результативність дій держави на підтримку зеленого росту: інвестицій в зелені види діяльності і розвиток технологій, стимулювання екоінновацій і зелених закупівель, реформування екологічно шкідливих субсидій і ціноутворення тощо.

Показники соціально-економічного контексту і параметрів економічного росту слугують для відображення результатів зеленої трансформації на макrorівні:

- мобілізації додаткових джерел росту;
- зміни економічної структури;
- зайнятості і ринків праці;
- підвищенні доходів і конкурентоспроможності бізнесу і економіки в цілому.

Екологічні проблеми в Україні неможливо вирішити тільки зусиллями держави. Корінь проблем криється не в законах, а в грошах, необхідних для їх виконання, в професійній кадровій роботі і пропаганді соціальної значущості природоохоронної діяльності. Потрібні вкладення крупного бізнесу, особливо в довгострокові програми безпечного техногенного впливу на оточуюче середовище. Український бізнес поки що не готовий жертвувати оточуючим середовищем заради швидких грошей. Підприємства не мають достатньої економічної мотивації до впровадження нових технологій і, тим самим, скорочення негативного впливу на навколишнє середовище. Дозволити собі великі витрати на екологію ні вітчизняний бізнес, ні Уряд поки що не спроможні. Для урегулювання цих проблем необхідно не стільки доопрацьовувати конкретні екологічні закони, скільки реформувати систему в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Будущее, которого мы хотим. Итоговый документ Конференции ООН по устойчивому развитию. A/CONF.216/L.1. Рио-де-Жанейро, Бразилия 20-22 июня 2012 года. [Электронный ресурс]. URL: https://rio20.un.org/sites/rio20.un.org/files/a-conf.216-l-1_russian.pdf
2. «Зеленая экономика» – новый вектор устойчивого развития? // Мосты: между торговлей и устойчивым развитием. 2010. N 5. С. 17-18. [Электронный ресурс]. URL: http://ictsd.org/downloads/bridgesrussian/bridges_ru_3-5.pdf
3. «Зеленая экономика»: перспективы, выгоды и риски с точки зрения устойчивого развития// Май2011 г. N 3.С.12-13. [Электронный ресурс]. URL: <http://ictsd.org/i/news/bridgesrussian/107659/>
4. «Рио+20»: мир оценивает прогресс на пути к устойчивому развитию // Мосты: между торговлей и устойчивым развитием. 2010. N 3. С. 13-14. [Электронный ресурс]. URL: http://ictsd.org/downloads/bridgesrussian/bridges_ru_3-3.pdf
5. У Глазго розпочалася конференція ООН щодо клімату. Радіо Свобода, 31 жовтня 2021 р.